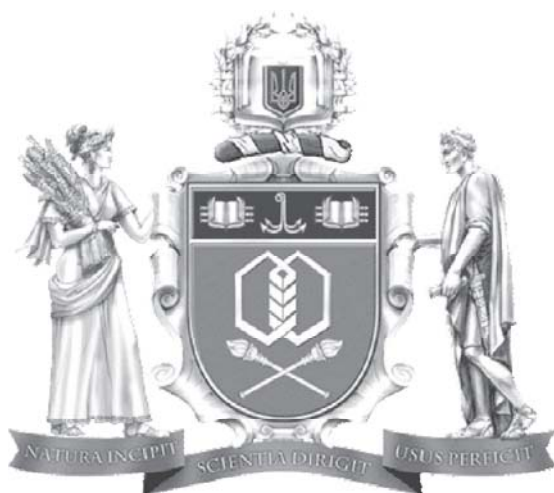

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

48

НАУКОВО-
МЕТОДИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ

Матеріали конференції

*Розвиток методологічних основ
вищої освіти в ОНАХТ*

ОДЕСА 2017

Матеріали друкуються відповідно до рішення 48-ї науково-методичної конференції ОНАХТ “Розвиток методологічних основ вищої освіти в ОНАХТ”, яка проходила 12–13 квітня 2017 року.

Склад редакції: Єгоров Б.В., д-р техн. наук, професор,
Трішин Ф.А., канд. техн. наук, доцент,
Мардар М.Р., д-р техн. наук, професор,
Кананихіна О.М., канд. техн. наук, доцент,
Мураховський В.Г., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Волков В.Е., д-р техн. наук, професор,
Корнієнко Ю.К., канд. фіз.-мат. наук, доцент,
Радіонова О.В., канд. техн. наук, доцент,
Купріна Н.М., канд. екон. наук, доцент,
Хобін В.А., д-р техн. наук, професор,
Васильєв С.В., методист

ЕЛЕМЕНТИ ПРОФЕСІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

О.Л. Гаркович, Г.В. Крусір, М.М. Мадані

Нині ведеться активна дискусія, присвячена розгляду питання про сутність та зміст навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, про умови і середовище, у яких відбувається процес професійної підготовки майбутніх фахівців природоохоронних технологій.

Освітнє середовище ВНЗ, з одного боку, – це система впливів і умов формування особистостей майбутніх спеціалістів, а також можливостей для їх розвитку, що належать до соціального і просторово-предметного оточення. З іншого боку, – це сукупність об'єктивних зовнішніх впливів, умов, факторів, які необхідні для ефективного функціонування системи їх підготовки.

Внутрішнє середовище ВНЗ є зовнішнім середовищем для особистості кожного студента. Проектування освітнього середовища засноване як на взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу між собою, так і з просторово-предметним середовищем. Невідповідність організації просторово-предметного середовища студента його уподобанням та можливостям деструктивно впливає на стан людини, руйнує особистість, тим самим негативно впливає на процес професійної підготовки у ВНЗ.

Освітнє середовище вищого навчального закладу ми визначаємо як багатогранну і поліфункціональну систему, яка знаходиться у постійному розвитку і потребує управління та координації, через яку здійснюється педагогічний вплив зовнішніх об'єктивних та суб'єктивних чинників на суб'єкти навчально-виховного процесу. До зовнішніх факторів належать: інформаційний, соціокультурний, екологічний, політичний, економічний, соціальний та інші.

З позицій системодіяльнісного та особистісно-зорієнтованого підходів професійно-зорієнтоване освітнє середовище включає такі взаємопов'язані елементи: модель фахівця, модель навчальної дисципліни, модель управління навчально-виховним процесом, модель студента і модель викладача.

Модель спеціаліста відображає вимоги до фундаментальної, теоретичної, спеціальної та прикладної підготовки, що передбачає освітньо-професійна програма майбутнього еколога.

Модель навчальної дисципліни включає навчальні цілі, особливості професійно-зорієнтованої системи знань, умінь і навичок, ступінь і глибину вивчення предметної області, інформаційну ємність та ін.

Модель управління навчально-виховним процесом охоплює особливості його організації за допомогою підбору таких технологій, методів, підходів, прийомів, способів, які орієнтовані на формування індивідуальної освітньої траєкторії кожного студента.

Цінність індивідуально-освітньої траєкторії студента у тому, що вона дозволяє на основі оперативно-регульованої самооцінки, активного прагнення

до вдосконалення власних знань і умінь, поповнити знання при проектуванні своєї навчальної діяльності з метою відпрацювання методів і техніки самостійної роботи в різних формах навчально-пізнавальної діяльності. При цьому дуже важливо, щоб у кожного студента були сформульовані особистісно-зорієнтовані завдання на проектування індивідуально-освітньої траєкторії, що сприяє підвищенню їх особистісного освітнього зростання.

Індивідуальна освітня траєкторія являє собою цілеспрямовану освітню програму, що забезпечує студенту позиції суб'єкта вибору, розробки, реалізації освітнього стандарту, а при здійсненні викладачем необхідної підтримки, самовизначення і самореалізації. Необхідність розгляду процесу побудови індивідуально-освітньої траєкторії студента, що спирається на ці ідеї, пов'язана з тим, що вони створюють умови для самовираження особистості при обов'язковому досягненні поставленої мети навчання.

Індивідуально-освітня траєкторія, адекватна особистісно-зорієнтованому освітньому процесу, але в той же час, не тотожна йому, оскільки має специфічні особливості:

- вона спеціально розробляється для конкретного студента з урахуванням його можливостей і побажань, як його індивідуальна освітня програма;
- в стадії розробки індивідуальної освітньої траєкторії студент виступає суб'єктом вибору диференційованої освіти, пропонованої освітньою установою;
- як «неформальний замовник», «пред'являючи» (при стартовому діагностуванні), до проектуючого для нього освітню програму – індивідуальну траєкторію, свої освітні потреби, пізнавальні та інші індивідуальні особливості;
- на стадії реалізації студент виступає як суб'єкт здійснення освіти;

У цьому випадку особистісно-зорієнтований освітній процес реалізується як індивідуальна освітня траєкторія за умови використання функціональних можливостей педагогічної підтримки.

Інноваційні процеси в сучасній освіті актуалізують проблему не тільки вдосконалення методики навчання, але і розвиток освітнього середовища, в яких особистісний розвиток студента може протікати найбільш ефективно.

У результаті виникли об'єктивні передумови для вибору студентами індивідуально-освітніх траєкторій, які найбільш повно відповідають їхнім особистісним потребам і прагненням. Можливість індивідуальної траєкторії освіти студента передбачає, що при вивченні теми він може, наприклад, вибрати один із наступних підходів: базисне або логічне пізнання, поглиблене або енциклопедичне вивчення, вибіркове або розширене засвоєння теми. Збереження логіки предмета, його структури і змістовних засад буде досягатися за допомогою фіксованого обсягу фундаментальних освітніх об'єктів та пов'язаних із ними проблем, які поряд з індивідуальною траєкторією навчання забезпечать досягнення студентами нормативного освітнього рівня.

Дана модель студента дозволяє викладачам аналізувати і враховувати у своїй педагогічній діяльності психофізіологічні і соціально-психологічні якості майбутнього фахівця, рівень його підготовленості до аудиторної, позааудиторної, самостійної, дослідницької та інших видів робіт, рівень знань,

умінь і навичок, що характеризують його навчально-пізнавальну діяльність, динаміку формування професійних якостей.

Модель викладача враховує його особистісні особливості: професійні педагогічні якості, глибину знання предметної області дисципліни, володіння сучасними методами, прийомами і технологіями навчання, комунікативну та інформаційну культуру та ін.

Освітнє середовище вищого навчального закладу проектується цілеспрямовано на формування професійної компетентності майбутнього фахівця. Воно представлене комплексом цілей і завдань вузу, специфікою технологій, форм, методів, прийомів організації навчально-виховного процесу у ВНЗ; психологічним кліматом у навчальному закладі; особливостями взаємин викладачів і студентів; соціально-психологічною структурою професорсько-викладацького складу, ступенем участі ВНЗ у єдиному інформаційному освітньому просторі, можливістю забезпечити його видове різноманіття освітніх послуг та ін.

Освітнє середовище динамічне, воно постійно змінюється і розвивається. Студенти здатні конструювати освітнє середовище самостійно під керівництвом викладача, який відіграє роль консультанта, тьютора. Як фактори проектування освітнього середовища виділяємо соціальне, культурне, професійне і фізичне оточення, які і викликають функціональні зміни в освітньому середовищі.

З метою створення освітнього середовища спрямованого на професійну підготовку майбутніх фахівців необхідно орієнтуватися на досягнення як найближчих, так і віддалених цілей навчання студента, на формування і розвиток його творчої особистості, здатності до самовдосконалення через розвиток інноваційних підходів в організації навчально-виховного процесу ВНЗ.

Сучасні умови функціонування системи вищої освіти, реформи, що проводяться, актуалізують необхідність використовувати весь потенціал освітнього середовища з метою формування професійної компетентності майбутніх фахівців природоохоронних технологій.